

Mastergradsoppgave

Egenvurdert læringsutbytte i kroppsøving i videregående skole

Spørreskjemaundersøkelse blant elever på vg2

Eli Tollan Dybfest

MKØ210

Mastergradsoppgave i

Kroppsøvings- og Idrettsvitenskap

2013

Avdeling for
lærerutdanning

SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV MASTEROPPGAVE

Forfatter: Eli Tollan Dybfest

Norsk tittel: Egenvurdert læringsutbytte i kroppsøving i videregående skole

Engelsk tittel: Students' evaluation of learning outcome in physical education in upper secondary school

Kryss av:

Jeg samtykker i at oppgaven gjøres tilgjengelig på høgskolens bibliotek og at den kan publiseres på internett i fulltekst via BIBSYS Brage, HiNTs åpne arkiv

Min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre
Kan frigis fra: _____

Dato: 04.06.13

Eli Tollan Dybfest
underskrift

Sammendrag

Denne studien undersøker egenvurdert læringsutbytte i kroppsøving hos elever på vg2. Den undersøker også hvilken betydning kroppsøvingsundervisningen har i forhold til læringsutbyttet slik elever selv ser dette. Det er undersøkt om det er noen forskjeller mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program, og om det er noen forskjell på guttenes og jentens vurdering.

Tidligere er det gjort noen undersøkelser på hvilke kjønnsforskjeller som er i kroppsøving, men det trengs nærmere kartlegging, og det er ikke utført noen studier på dette etter at den siste læreplanen i kroppsøving ble innført fra den 01.08.12. Litteratursøk viser at det ikke er gjennomført noen spesiell forskning på læringsutbytte i kroppsøving eller på forskjeller i læringsutbytte mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program. Det eneste å ta utgangspunkt i når det gjelder forskjeller mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program, er at mange lærere i videregående skole hevder at det er ulikt læringsutbytte mellom programmene.

Det ble brukt spørreskjema som metode i studien, hvor 370 elever på vg2 deltok i. Utvalget av klasser ble tilfeldig trukket fra skoler i Nord- og Sør-Trøndelag. Det var bare studieretninger med kroppsøving som fag som deltok i undersøkelsen. Det ble brukt deskriptiv statistikk for å se på det egenvurderte læringsutbyttet og kroppsøvingsundervisningens bidrag til læring, mens det ble brukt to-utvalgs t-test for å se på eventuelle forskjeller mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program og forskjeller mellom gutter og jenter.

Resultatene viser at elevene vurderte læringsutbyttet i kroppsøving relativt høyt, mellom i middels til i stor grad i forhold til spørsmålene. Dette resultatet kan gi en indikasjon på at at formålet i kroppsøving til en viss grad oppfylles. Det er to signifikante forskjeller mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende programmer, når det gjelder læringsutbyttet, men ingen forskjeller når det kommer til kroppsøvingsundervisningens bidrag til læring. Dette motsier til en viss grad gjengs oppfatning blant lærere om at det er forskjeller mellom yrkesforberedende og studieforbereende program. De få forskjellene som finnes kan kanskje forklares med at elever ved yrkesforberedende program kanskje interesserer seg mindre for kroppsøving fordi de mener at faget har mindre betydning enn de andre fagene forhold til videre yrke. Guttene vurderte seg selv høyere enn jentene på mange av spørsmålene både i forhold til læringsutbytte og kroppsøvingsundervisningens bidrag til dette. Dette kan sees i sammenheng med andre studier som viser at guttene har en mer positiv holdning til kroppsøving enn jenter, men kan også nyansere tidligere forskning som viser at jentene er bedre på egentrening enn guttene som denne studien ikke kan støtte.

Nøkkelord: læringsutbytte, kroppsøving, kjønnsforskjeller

Summary

Title: Students' evaluation of learning outcome in physical education in upper secondary school

This study examines the self-evaluated learning outcomes in physical education (PE) of students at level 2 in upper secondary school. It also examines the role of the teaching in PE in relation to these learning outcomes. It is performed statistical tests to see if there are any differences between vocational and general study program in relation to the preceding questions, and if there are any differences between boys and girls.

Teaching in PE aims to give students the tools to be able to develop and maintain a strong body and health. It will be interesting to see to what extent PE achieves this. Previously it is done some research on gender differences in PE, but it needs further examination, and there are no studies completed in relation to this after the last curriculum in physical education was introduced on 12.08.01. Literature research shows that there is no specific research on self-evaluated learning outcome in PE or differences in learning outcomes between vocational and general study program. Many teachers in upper secondary school claim that there are differences in learning outcomes between these two programs.

The method used in the study was questionnaire. 370 students at Level 2 in upper secondary school participated in the study. The sample of classes were randomly selected from schools in the counties of Nord-Trøndelag and Sør-Trøndelag. In the study it was used descriptive statistics to look at the self-evaluated learning outcomes and physical education's contribution to the learning outcome. In addition it was also used two-sampled t-tests to see if there were any differences between vocational and general study program and between boys and girls.

The result shows that students rated the learning outcomes in PE relatively high, between medium to large extent in the response options. This result may provide an indication that the purpose of PE to some extent is fulfilled. There are two significant differences between vocational and general study programs in terms of learning outcomes, but no differences when it comes to PE's contribution to the learning outcome. This contradicts to some extent teachers' claims that there are differences between the vocational and general study program. The few differences may be explained by the assumption that students at vocational program might have less interest in PE. The reason for this may be that they believe the subject is less important than the other subjects relative to future work. The boys rate themselves higher than girls in many of the questions, both in terms of learning outcome and how much the teaching of PE contributed. This result can be seen in the context of other studies, which show that boys have a more positive attitude towards PE than girls, but it can also refine previous research which shows that girls are better than boys on self-training. This can not be supported by this study.

Key-words: Self-evaluated learning outcome, physical education, gender differences

Forord

Arbeidet med denne masteroppgaven har vært en krevende, men lærerik prosess. Jeg har valgt å undersøke læringsutbyttet i kroppsøving fordi jeg synes det er aktuelt for mitt videre arbeid med undervisning i kroppsøving. Jeg mener at elevenes synspunkter og meninger er av stor betydning og en viktig faktor for at læring skal finne sted. Elevenes meninger er også en viktig ressurs som bør utnyttes i planleggingen og vurderingen av undervisningen. Jeg har på grunnlag av dette valgt å ta utgangspunkt i elevenes vurdering av eget læringsutbytte i kroppsøving.

I denne oppgaven er det en del jeg gjerne også vil takke.

Jeg vil takke alle respondentene, skoler og kontaktpersoner som sa seg villig til å delta og hjelpe til med gjennomføringen av spørreskjemaet i studien. Jeg ble tatt på alvor og veldig godt tatt imot ved samtlige skoler!

En ekstra takk til veilederne mine, Idar Kristian Lyngstad og Pål Lagestad, for konstruktiv og presis veiledning! De har kommet med gode synspunkter.

Nes i Fosen, mai 2013

Eli Tollan Dybfest

Innhold

Sammendrag	3
Summary	4
Forord.....	5
Introduksjon	7
1.1. Problemstillinger	8
1.2. Tidligere forskning.....	9
1.3. Pedagogisk-teoretisk grunnlag	11
Metode.....	13
1.4. Design	13
1.5. Populasjon og utvalg.....	13
1.6. Prosedyre	13
1.7. Datainnsamling	14
1.8. Spørreskjema	14
1.9. Svarprosent	15
1.10. Utvalg av variabler.....	15
1.11. Validitet og reliabilitet	15
1.12. Statistikk	16
Resultat	17
1.13. Egenvurdert kompetanse	17
1.14. Yrkesforberedende og studiespesialiserende program.....	19
1.15. Kjønnforskjeller	21
Drøfting.....	23
1.16. Egenvurdert kompetanse	23
1.17. Forskjeller mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program	24
1.18. Kjønnforskjeller	25
1.19. Metodekritikk	26
Avslutning.....	28
Litteraturliste	30
Vedlegg 1 – Informasjonsskriv til skoler	32
Vedlegg 2 - Spørreskjema.....	33
Vedlegg 3 – Læreplanen i kroppsøving, kompetansemål etter vg2	40

1. INTRODUKSJON

Kroppsøving har som formål å skape fysisk aktivitet i et langt perspektiv (Kunnskapsdepartementet, 2006). Denne masteroppgaven har til hensikt å sette fokus på selvvurdert læringsutbytte hos elevene etter 12 år med kroppsøvingsundervisning. I formålet for faget står det at elevene gjennom faget skal tilegne seg kunnskap om trening, livsstil og helse, samt å bli motivert til aktivitet og trening. Faget skal også gi elevene verktøy for å kunne vurdere kroppsideal og bevegelseskulturer som kan påvirke helse, ernæring, trening og livsstil (Kunnskapsdepartementet, 2012).

Kompetansemålene i kroppsøving etter hvert trinn i grunnopplæringen og i videregående trinn skal bygge på hverandre. I kompetansemålene er det tenkt en progresjon helt fra 4. årstrinn, fram til avsluttende trinn i videregående opplæring. Det betyr at det vil være, som i andre fag, viktig å oppnå de mål som er satt etter hvert årstrinn, slik at man har et godt grunnlag å bygge videre på. Elever som har kroppsøving i videregående opplæring har alle faget t.o.m. videregående trinn 2 (vg2). Noen fortsetter i videregående trinn 3 (vg3) med kroppsøving, men dette gjelder ikke alle, for eksempel elever ved yrkesforberedende program som går ut i lære.

Denne oppgaven undersøker tre hovedproblemstillinger som omhandler selvvurdert læringsutbytte i kroppsøving og kroppsøvingsundervisningens bidrag til læring, spesielt knyttet til hovedområdet, ”Trening og livsstil”, i læreplanen. Kroppsøvingfaget blir legitimert i den norske skolen ut i fra dets potensial til å lære elever om god helse. Dagens læreplan vektlegger opplæring i treningsprinsipper for å oppnå en sterk og utholdende kropp. På denne måten blir eleven i stand til å møte hverdagen. I læreplanen er det også gitt rom for at den enkelte lærer eller skole skal kunne utvikle lokale tilpasninger om hva som menes med god helse, og hvordan fysisk aktivitet som en faktor kan være med på gi god helse (Dowling, 2010). I hovedområdet, ”Trening og livsstil”, heter det at elevene skal kunne planlegge, gjennomføre og vurdere egen trening som tar sikte på å utvikle egen kropp og ivareta egen helse. Det står også at elevene skal kunne bruke grunnleggende prinsipp for styrke-, utholdenhets- og bevegighetstrening, arbeidsteknikker og arbeidsstillinger, samt at de skal kunne praktisere øvelser for å forebygge skader og belastningsskader (Kunnskapsdepartementet, 2012). Her skal eleven skaffe seg verktøy for å kunne oppnå en kropp og ei helse som er utrustet til en hverdag med jobb, familie og fritidssysler.

1.1. Problemstillinger

Den første problemstillingen omhandler det generelle læringsutbyttet som elevene har, uavhengig av studieretning eller kjønn. Problemstillingen er: ”Hvilket læringsutbytte har elever på vg2 i kroppsøving innenfor hovedområdet, ”Trening og livsstil”, og i hvor stor grad mener elevene kroppsøvingundervisningen har bidratt til denne læringen?

Den andre problemstillingen stiller spørsmål i forhold til om det er noen forskjell i læringsutbytte mellom elever ved yrkesforberedende program og studiespesialiserende program, og om de vurderer kroppsøvingundervisningens rolle eller betydning i forhold til dette læringsutbyttet forskjellig. Problemstillingen er som følger: ”Er det forskjell i læringsutbyttet i kroppsøving mellom yrkesforberedende program og studiespesialiserende program, og vurderer de to gruppene kroppsøvingundervisningens bidrag til dette læringsutbyttet forskjellig?.

Den tredje problemstillingen ønsker å belyse om det er noen forskjeller mellom kjønn i forhold til læringsutbytte i kroppsøving og deres vurdering av kroppsøvingundervisningens bidrag til læring. Problemstillingen er: ”Er det noen forskjell mellom gutter og jenter med tanke på selvvardert læringsutbytte i kroppsøving på vg2, og er det noen forskjell på i hvor stor grad de mener at kroppsøvingundervisningen har bidratt til dette læringsutbyttet?.”

Oppgaven vil først vise til tidligere forskning og gi et pedagogisk-teoretisk grunnlag. Deretter er det en utgreining i forhold til metode som ble brukt i studien. Resultatene av studien presenteres i et eget kapittel med figurer etter metodekapitlet, for deretter at resultatene drøftes i et eget drøftingskapittel. Til slutt kommer avslutningen med oppsummerende kommentarer, og eventuelle kommentarer til hva som kan anses som videre interessant forskning.

1.2. Tidligere forskning

Litteratursøk har ikke påvist noen spesiell forskning på forskjeller mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program i forhold til læringsutbytte fra før i norsk skole. Av den grunn er det ingen tidligere studier å støtte seg til. Mange lærere i videregående skole hevder at det er ulikt læringsutbytte blant elevene ved yrkesforberedende og studiespesialiserende program, og at en undersøkelse sannsynligvis vil vise at elever ved yrkesforberedende program kommer svakere ut enn elever ved studiespesialiserende program.

Når det gjelder kjønn, gjorde Klomsten, Marsh og Skaalvik i 2005 en studie på mulige kjønnsforskjeller i hvordan elever vurderer viktigheten av gutte- og jentekarakteristikker innenfor sport og kroppsøving, og hvordan rangeringen av verdier var relatert til deres deltakelse i sport hvor det ene kjønn er mer dominerende enn det andre. 357 elever som gikk i videregående skole deltok i studien. Klomsten, m.fl. (2005) fant ut at gutter syntes muskler, konkurranse, utholdende styrke og mandighet var viktigere enn jenter. Jenter på den andre siden rangerte verdien med å ha et pent fjes, å være slank og feminitet høyere enn guttene. Videre viste studien at gutter ofte deltok i maskuline idretter, mens jentene deltok i mer tradisjonelle "jenteidretter" som for eksempel aerobic, dans, håndball, osv (Klomsten, mfl., 2005).

Flere studier har vist at kroppsøving forskjellsbehandler gutter i forhold til jenter på grunn av undervisningens tradisjonelle maskuline form. Sport dominerer fortsatt delvis kroppsøvingsundervisningen som i følge internasjonale studier gjør at jentene ser ut til å bli taperne i kroppsøving. Guttene har større innflytelse på faget, og de oppnår høyere karakterer i klasser med både gutter og jenter. Guttene får også mer oppmerksomhet, og de settes mer pris på i kroppsøvingsundervisningen (Quennerstedt, m.fl., 2008). Likevel hevdes det at blandede klasser med både gutter og jenter, har flere fordeler enn ulemper. Dette på tross av at det kan se ut til at jentene blir taperne i slike blandede grupper eller klasser. Selv om Quennerstedts studie er fra kroppsøvingsundervisning i Sverige, er det mange likheter med norsk kroppsøvingsundervisning. Det er nesten mulig å snakke om en skandinavisk modell for kroppsøving som karakteriseres av et bredt utvalg av aktiviteter som elevene kan være med å velge blant (Annerstedt, 2008).

Kjønniksen m.fl. (2009) gjennomførte en studie som kartla hvordan holdningen til kroppsøving og deltakelsen i organisert ungdomsidrett forandrer seg gjennom ungdomstida og hvordan holdningen til kroppsøving og deltakelsen i idrett kan relateres til fysisk aktivitet i voksenalder. Resultatet av studien viste at det var kjønnsforskjeller i holdningene til kroppsøving. Gutter har en generelt mer positiv holdning til kroppsøving enn jenter, men både jentene og guttene hadde en stabil positiv holdning til kroppsøving fra 13-16 årsalderen. Det at elevene opprettholdt den positive holdningen kunne skyldes læreplanens variasjon i innhold, slik at det kunne passe med elevenes ulike ferdigheter og interesser. Resultatet fra studien viser også at for gutter, er deltakelse i organisert idrett i tenårene, den av variablene som er av størst betydning for fysisk aktivitet som 23-åring. Hos jentene var en positiv opplevelse av kroppsøving i skolen i tenårene en viktigere forklaringsfaktor. Videre skriver Kjønniksen m.fl., (2009) at kroppsøving bør gi elevene kunnskapene og ferdighetene som må til for å ha muligheten til og tilegne seg varige aktivitetsvaner. Elevene ønsker varierte aktiviteter, og det finnes noen kjønnsforskjeller når det gjelder ønsker om aktiviteter. Kjønnsforskjellene burde kanskje vært mer klargjort, slik at man på best mulig måte kunne lagt til rette for en kroppsøving som både fyller jentenes og guttenes behov og bidrar til å skape interesse og motivasjon for fysisk aktivitet.

Monge-Rojas m.fl. (2009) ønsket å studere barrierer og motivasjonsfaktorer for et aktivt liv og en aktiv livsstil, og i den forbindelse fant de ut at en del elever syntes kroppsøvingen i skolen var for uinteressant og la for mye vekt på konkurransesport. Det kom også frem at guttene hadde bedre erfaringer med kroppsøving enn jentene. Elevene kommenterte at guttene var mindre opptatt av utseende og svetting og derfor mer aktiv i kroppsøvingstimene. Noen av guttene mente jentene bare drev med fysisk aktivitet, når de følte seg tykke, eller klærne ikke passet - ikke for fysisk form.

Seippel m.fl. (2012) fant i sin studie en interessant tendens, når det gjelder egentrening. Tendensen viste at det er mer sannsynlig at jenter driver med egentrening enn gutter, og at det er flere gutter enn jenter som trener i idrettslag. Kjønnsforskjellene når det gjelder trening og idrettsdeltakelse er ikke så markante som de en gang var, selv om de fortsatt finnes. Ulseth (2007) skriver at det er forskjeller i hvor viktig gutter og jenter angir at konkurranse er, men at det også ofte er slik at det er idrettens konkurranseelement som gjør at idrett er gøy.

1.3. Pedagogisk-teoretisk grunnlag

Det er ikke gjennomført mye forskning på elevenes selvvalgte læringsutbytte i kroppsøving, og det er ikke så mange andre studier å støtte seg til. Det er ønskelig å se litt nærmere på sammenhengen mellom det selvvalgte læringsutbyttet og kroppsøvingundervisningen bidrag til dette læringsutbyttet. Intensjonen med kroppsøvingundervisningen er at den skal være et virkemiddel som sørger for måloppnåelse. Man kan se at kroppsøvingundervisningen til en viss grad har en effekt, men man vet ikke i hvilken grad elevene selv mener at undervisningen har en effekt.

Måloppnåelsen i faget trenger ikke å skyldes kroppsøvingundervisningen, men kan også skyldes andre faktorer. Det vil være av interesse å finne ut hva elevene mener de har lært og kan, hvordan de har lært det og om kroppsøvingundervisningens betydning.

Kroppsøvingundervisningen er muligens ikke eneste læringskilde, for å oppnå kompetansemålene. I denne oppgaven stiller man seg åpen til at det kan være andre informasjonskilder som har betydning for elevens læringsutbytte. Ved at elevene selv skal vurdere kroppsøvingundervisningen bidrag til læring, kan man få noen svar på hvilken rolle og betydning undervisningen har hatt. Eksempel på et kompetansemål som vil være aktuelt for å se på kroppsøvingens rolle, er kompetansemålet som dreier seg om ergonomi: ”Eleven skal kunne praktisere øvingar som kan førebyggje skadar og belastningslidningar, og gjere greie for prinsipp for gode arbeidsteknikkar og arbeidsstillingar.”. Elevene kan for eksempel ha høy måloppnåelse i forhold til dette kompetansemålet, men det er ikke sikkert at det er kroppsøvingundervisningens som er årsak til dette. Eksempelvis kan det være undervisning i andre fag, jobb, fritidsaktivitet eller lignende som har gitt eleven verktøyene til å oppnå kompetansemålet.

Stortingsmelding nr. 31, Kvalitet i skolen – kjønnsforskjeller, påpeker at det er kjønnsforskjeller i kroppsøving i forhold til karakterer mellom gutter og jenter:

I den nasjonale karakterstatistikken er det også karakterforskjeller mellom gutter og jenter. Jentene får gjennomsnittlig fire poeng høyere grunnskolepoengsum enn guttene. I Dette tilsvarer en gjennomsnittlig forskjell på 0,4 karakterpoeng i hvert av enkeltfagene. Jenter får bedre karakterer enn gutter i alle fag, unntatt i kroppsøving (Kunnskapsdepartementet, 2008).

Ut i fra at guttene i gjennomsnitt har bedre karakterer i kroppsøving enn jenter, er kanskje en logisk påstand at guttene har en større kompetanse og måloppnåelse innenfor kroppsøving enn jentene. Det vil bli interessant å se om det er forskjeller mellom guttene og jentene også når elevene selv skal vurdere sitt læringsutbytte i kroppsøving som de skal gjøre i denne studien.

2. METODE

2.1. Design

Studien undersøker selvvalgt læringsutbytte hos vg2 elever etter 12 år med kroppsøvningsundervisning. Spørreskjema blir benyttet som metode, noe som betyr at dataene man får er elevenes egen vurdering av sin kompetanse innenfor kroppsøving. I de statistiske analysene ble det brukt deskriptiv statistikk for å se på gjennomsnitt i hvert enkelt spørsmål og t-tester.

2.2. Populasjon og utvalg

Populasjonen er i denne studien alle vg2 klasser i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag som har kroppsøving som fag. Det vil si at elever som går på vg2 idrettsfag og musikk, dans og drama faller utenom undersøkelsen. Skoler fra både bygd og by ble trukket ut i utvalget. By ble definert som by med over 20 000 innbyggere, noe som betyr at den eneste byen som gikk innenfor denne definisjonen var Trondheim.

Til sammen består studiens utvalg av 370 elever, ca 185 elever på studiespesialiserende program og ca 185 elever på yrkesforberedende program. Det er omtrent 50 % gutter og 50 % jenter i utvalget. Innenfor yrkesforberedende program og studiespesialiserende program er også fordelingen av jenter og gutter jevn. Utvalget er relativt stort, ved at det består av nesten 400 respondenter. Når utvalget er større minsker risikoen for utvalgsfeil, ved at det blir bedre samvariasjon mellom utvalg og populasjon (Johannessen, m.fl., 2006).

2.3. Prosedyre

Det ble først laget en oversikt over alle vg2 klasser i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Denne oversikten inneholdt både offentlige og private videregående skoler i Trøndelag. Utenom å se på hjemmesidene til de ulike skolene, ble det også ringt til de to fylkeskommunene. De bekreftet at oversikten inneholdt alle videregående skoler i Trøndelag. Deretter ble alle klassene skrevet opp på lapper. Det ble trukket klasser fra to bokser, en boks med studiespesialiserende program og en med yrkesforberedende program. En hovedliste med klasser ble først trukket, og deretter en reserveliste for eventuelt bortfall av klasser på hovedlista. Utvalget er et sannsynlighetsutvalg som er blitt tilfeldig trukket ut, og av den grunn er utvalget forholdsvis lik fordelingen i populasjonen. Det garanterer ikke at utvalget er representativt for populasjonen, men det gir stor sannsynlighet for det og gir muligheten for å kunne foreta generaliseringer ved å benytte statistisk teori (Johannessen m.fl., 2006).

2.4. Datainnsamling

Et informasjonsskriv ble først sendt ut via e-post, hvor det ble bedt om godkjenning fra rektorene om å få gjennomføre spørreundersøkelsen på deres skole. Hvis rektor var positiv til henvendelsen, ble tatt videre kontakt med lærere som hadde ansvaret for de aktuelle klassene. Det var en utfordring å få svar fra en del skoler, og på grunn av dette måtte man ringe for å få bekreftet at skolene var interessert og villig til å delta i studien.

Gjennomføringen av spørreundersøkelsen skjedde ved personlig oppmøte i alle klassene med unntak av en skole, hvor studieleder ikke ønsket besøk. Man kjørte rundt til bortimot alle skolene og var med inn i klassen da elevene svarte på spørreundersøkelsen. På denne måten fikk man gitt samme introduksjon og forklaring av spørreskjemaet til nesten alle klassene.

Datainnsamlingen skjedde tidlig i 2. semester. Det kan bety at elevene ikke hadde vært i gjennom alle kompetansemålene enda. Det er kanskje spesielt kompetansemålet som går på ergonomi det tenkes på, hvor det står at ”Eleven skal kunne praktisere øvingar som kan førebyggje skadar og belastningslidningar, og gjere greie for prinsipp for gode arbeidsteknikkar og arbeidsstillingar”. Dette er et nytt kompetansemål som er kommet med den nye læreplanen i kroppsøving fra 01.08.12.

2.5. Spørreskjema

Spørreskjemaet er todelt og består av til sammen av 20 spørsmål. De første 4 spørsmålene er bakgrunnsspørsmål som spør etter kjønn, studieretning, trening på fritid og organisert trening. De neste 16 spørsmålene er spørsmål som er bygd på kompetansemålene etter vg2 i kroppsøving i hovedområdet ”Trening og livsstil” som er opplyst i vedlegg nr. 3.

Bakgrunnsspørsmålene i spørreskjemaet er på nominal- og forholdstallsnivå, mens resten av spørsmålene er på ordinalnivå. Spørsmålene på ordinalnivå har 5 svarverdier fra ”i svært liten grad” til ”i svært høy grad”. Svarverdi 1 tilsvarer ” i svært liten grad”, 2 tilsvarer ” i liten grad”, 3 tilsvarer ”i middels grad”, 4 tilsvarer ”i stor grad” og 5 tilsvarer ”i svært stor grad”. Man kan si at disse 5 svarverdiene angir en logisk rangering og er gjensidig utelukkende svarkategorier (Johannessen, m.fl., 2006). På spørsmål 3 og 4 skulle elevene oppgi antall timer i uka med trening utenom skoletid. På disse spørsmålene var det noen av elevene som svarte med bindestrek mellom to tall, for eksempel 3-4 timer. I disse tilfellene valgte man å bruke gjennomsnittet av de to tallene. Eksempelvis ble det da 3, 5 timer i det foregående eksempelet. Hvis elevene for eksempel trener 3 og 4 timer annenhver uke, vil til slutt

gjennomsnittet bli 3,5 time i uka på lang sikt.

2.6. Svarprosent

Svarprosenten i undersøkelsen er på 93 %. 7 % bortfall skyldes at elever var borte fra skolen da undersøkelsen foregikk, eller at elever ikke ønsket å besvare spørreskjemaet. 5-10 prosent i bortfall fra bruttoutvalget regnes som et lite bortfall. Det betyr at man kan ha ganske stor tillit til å generalisere resultatene fra utvalget til populasjonen og usikkerheten blir mindre. Selv om de som ikke svarte ville svart helt annerledes om de deltok, ville ikke sluttresultatet blitt noe annerledes (Johannessen, m.fl., 2006).

2.7. Utvalg av variabler

Den avhengige variabelen i spørreskjemaet er selvvardert læringsutbytte, mens de uavhengige variablene er de ulike bakgrunnsspørsmålene, kjønn, studieretning, trening utenom skoletid og organisert trening. Spørsmålene fra kompetansemålene og spørsmål om kroppsøvningsundervisningens rolle og betydning er også uavhengige variabler.

2.8. Validitet og reliabilitet

Begrepene som ble brukt i spørreskjemaet var i samsvar med begrepene som er brukt i kompetansemålene i Kunnskapsløftet, og det var viktig at de begrepene eller definisjonene som ble brukt var forståelige for elevene. Eksempel på spørsmål hvor begrep fra kompetansemålene er brukt er: "I hvilken grad kan du planlegge trening som skal utvikle egen kropp og ivareta egen helse?" og "I hvilken grad mener du at du kan praktisere øvelser som kan forebygge skader og belastningslidelser?". Kompetansemålene som det er hentet formuleringer eller begrep fra her er: "Eleven skal kunne å planleggje, gjennomføre og vurdere trening for å utvikle eigen kropp og ivareta eiga helse" og "Eleven skal kunne praktisere øvingar som kan førebyggje skadar og belastningslidingar, og gjere greie for prinsipp for gode arbeidsteknikkar og arbeidsstillingar". Det vil være viktig at spørsmålene står til kompetansemålene ettersom det er disse som er målene på hvilket læringsutbytte elevene har i kroppsøving. Begrepsvaliditeten er avgjørende, slik at målet som brukes eller spørsmålene i dette tilfellet, svarer til de teoretiske forventningene som her er kompetansemålene (Halvorsen, 2008). Man kan si at spørsmålenes validitet øker, når det er samsvar mellom det generelle fenomenet, læringsutbyttet, som skal undersøkes og målingen/operasjonaliseringen (Johannessen, m.fl., 2006).

Det ble gjennomført en pre-test av spørreskjemaet for å finne ut om elevene oppfattet spørsmålene og begreper i spørreskjemaet på tilnærmet samme måte. Resultatet ble at det måtte legges til noen eksempler på noen av spørsmålene, slik at noen begreper ikke kunne mistolkes. Eksempel på dette er at det ble lagt til et eksempel på hva som ble ment med hvilke praktiske øvelser som kunne forebygge skader og belastningslidelser. Her ble det skrevet at ulike styrkeøvelser kunne være eksempel på slike øvelser. Eksempel på hva som mentes med prinsipper for gode arbeidsteknikker og arbeidsstillinger ble også beskrevet nærmere, da pre-testen viste at det var noen uklarheter og usikkerheter rundt dette også. Pre-testen gav også svar på at det trengtes en kort muntlig introduksjon før elevene svarte på spørreskjemaet. På denne måten ble dataene gjort mer pålitelige, og sjansen for at elevene hadde ulike tolkninger av begrepene som ble brukt i spørsmålene ble mindre.

Svarprosenten på spørreundersøkelsen var høy, noe som styrker undersøkelsens validitet. Elevene var under oppsikt gjennom hele gjennomføringen, og det så ut til at alle elevene svarte seriøst på spørreundersøkelsen. I et tilfelle var det en lærer som gjennomførte undersøkelsen. Det var ingen av elevene som stilte spørsmål til spørreskjemaet. Dette kan være en indikasjon på at spørsmålene var forståelige og greie å besvare. Når svarene er seriøse og til å stole på, blir undersøkelsen mer valid og reliabel.

2.9. Statistikk

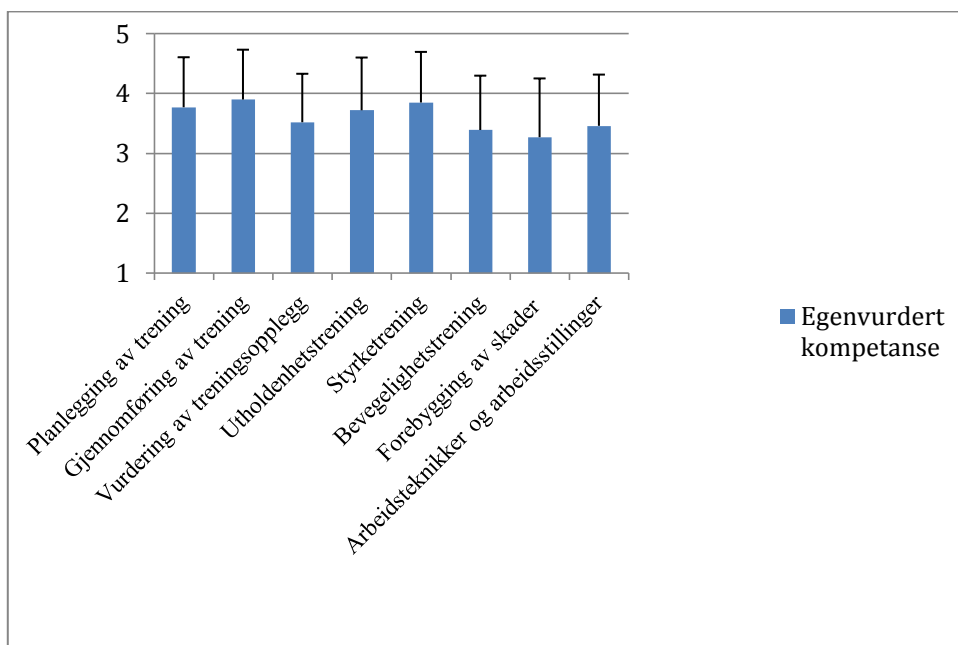
Da gjennomsnittet av de ulike spørsmålene skulle beregnes, ble det brukt deskriptiv statistikk i SPSS. Man fant da ut det samlede gjennomsnittet på hvert enkelt spørsmål, uavhengig av kjønn og studieretning. Ettersom det er en undersøkelse av læringsutbytte i kroppsøving kan det tillates et signifikansnivå om at $p\text{-verdi} \leq 0,05$. Signifikans er reliabiliteten av eller sikkerheten i sannsynligheten, for at samme utfallet skal skje når studien retestes (Thomas, 2011). Man har valgt at 5 % sjanse er statistisk signifikant i denne studien, på grunn av at det er i følge konvensjon og tradisjon, og ikke er et medisinsk forsøk hvor signifikansnivået må være strengere.

Det ble brukt t-tester for å finne ut om det var noen signifikant forskjell mellom yrkesfaglige og studiespesialiserende program i forhold til selvvardert læringsutbytte. T-test ble også brukt til å finne ut om det var noen signifikant forskjell mellom gutter og jenter. En t-test er ganske robust, noe som vil si at den produserer rimelig reliable resultater, selv om ikke alle kriterier er oppfylt. Det er flere kriterier i forhold til om man kan ta i bruk en t-test, og alle disse kravene ble mer eller mindre oppfylt. Populasjonen som utvalget er trukket fra er rimelig normalfordelt, og utvalget er trukket tilfeldig som tidligere nevnt. Dataene er parametriske, og svaralternativene består av en femdelt skala, hvor man kan si at avstanden mellom hvert svaralternativ er bortimot like "stor". Det er også homogenitet i variansen mellom grupper med elever fra yrkesforberedende og studieforberedende program og mellom gutter og jenter (Vincent, 2005).

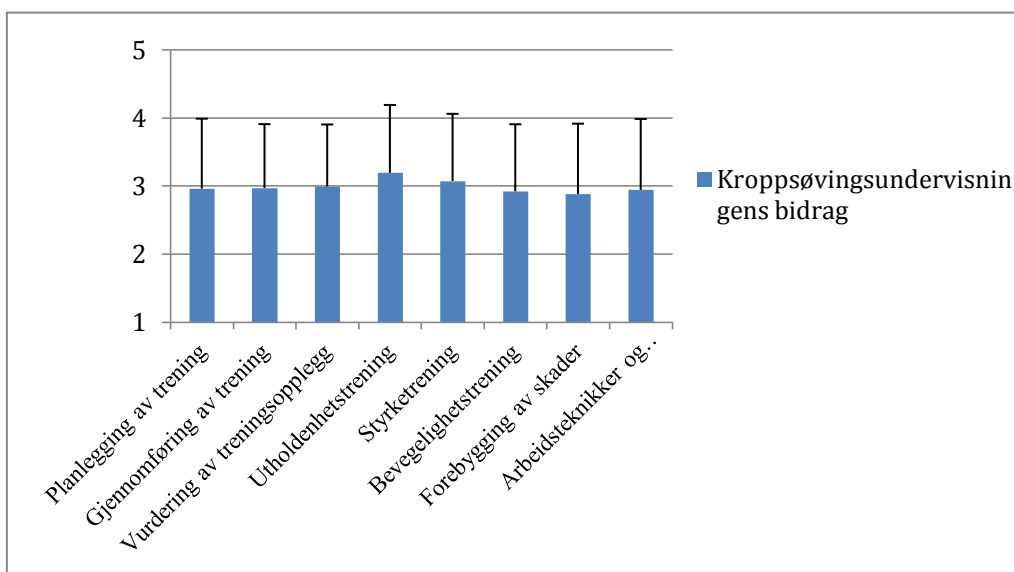
3. RESULTATER

3.1. Egenvurdert kompetanse

Figur 1a og 1b viser gjennomsnittet av alle elevene samlet. Figur 1a viser hvordan elevene vurderte sin kompetanse innenfor hovedområdet ”Trening og livsstil”, ved at søylene i figuren viser gjennomsnittet av svarene elevene gav. Figur 1b viser i hvilken grad elevene vurderer at kroppsøvingsundervisningen har bidratt til å utvikle denne kompetansen.

Figur 1a - Egenvurdert kompetanse

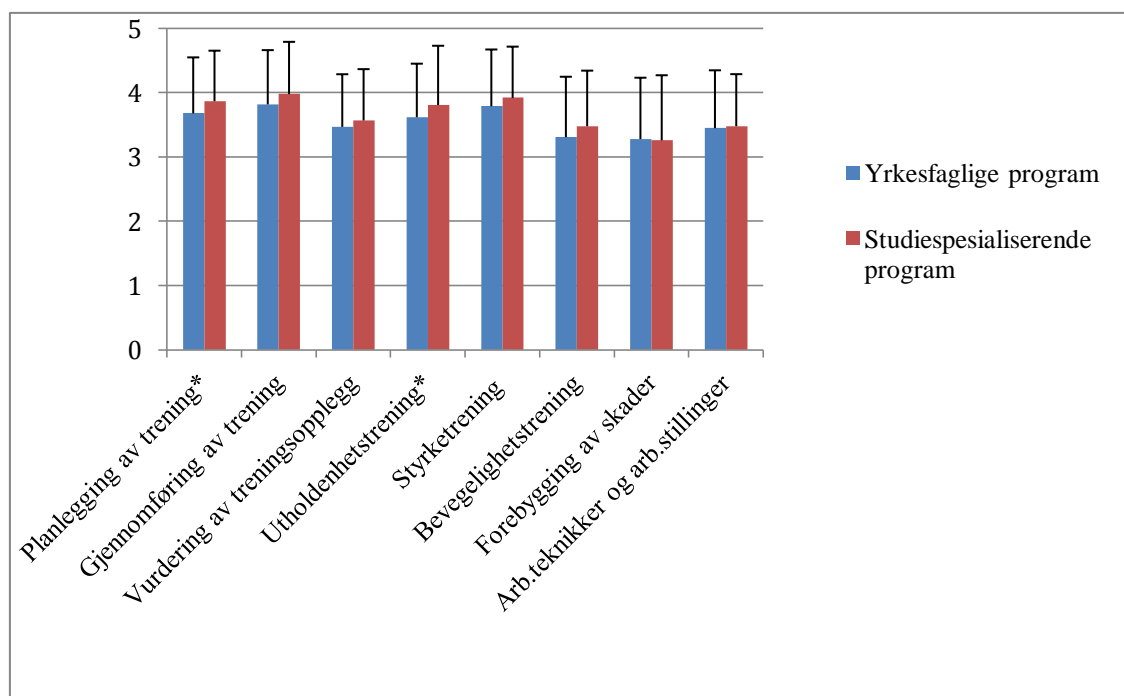

Figur 1b - Kroppsøvingsundervisningens bidrag til læringsutbytte

Figur 1a viser at elevene konsekvent har vurdert sin kompetanse på et høyere nivå, enn hva de har vurdert i hvilken grad kroppsøvingundervisningen har spilt inn på denne kompetansen (figur 1b). Alle spørsmålene utenom 2, om kroppsøvingundervisningens rolle, har et gjennomsnitt som ligger under 3. Det vil si at elevene har vurdert at kroppsøvingen har bidratt i under middels grad til middels grad i forhold til deres oppnådde kompetanse. Mens gjennomsnittet i alle spørsmålene om elevenes vurdering av måloppnåelsen sin i forhold kompetansemålene, ligger mellom i middels grad og i stor grad.

3.2. Yrkesforberedende og studiespesialiserende program

Figur 2a og 2b viser hvordan elevene på yrkesforberedende program og studiespesialiserende program svarte. Figur 2a viser forholdet mellom hvordan yrkesforberedende program og studiespesialiserende program har vurdert sin egen kompetanse.

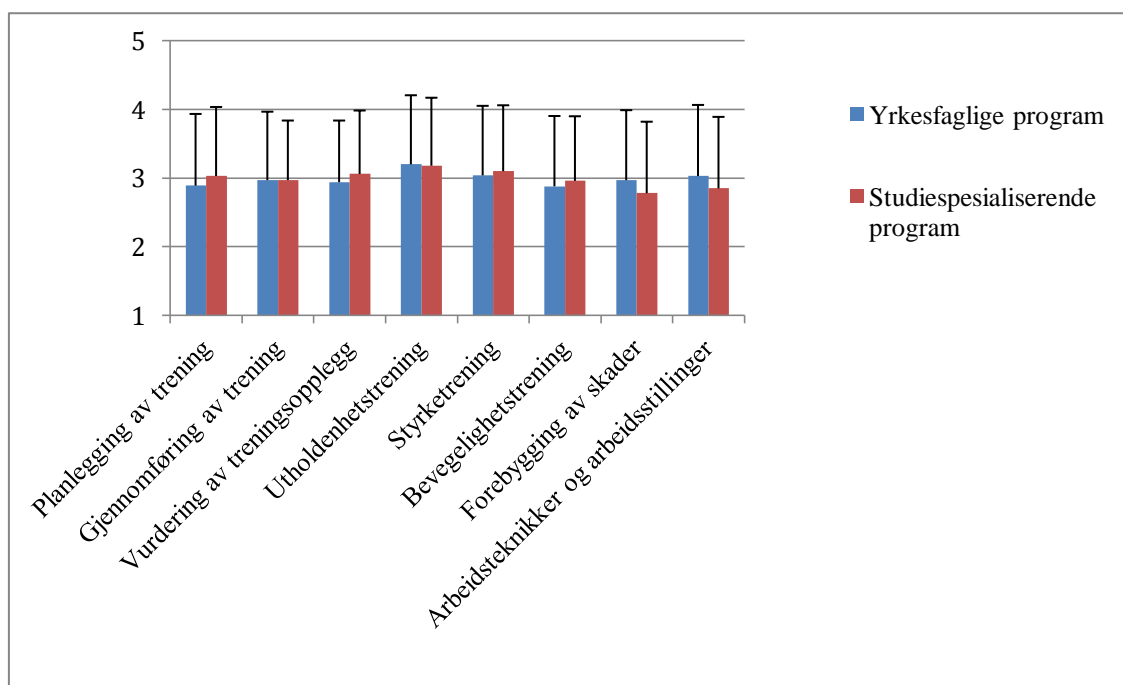

Figur 2a – Yrkesforberedende og studiespesialiserende programs egenvurdering av læringsutbytte

Det er to signifikante forskjeller mellom yrkesforberedende program og studiespesialiserende program som vist i figur 2a. I begge tilfellene er det studiespesialiserende program som har et høyere gjennomsnitt enn yrkesforberedende program. Det vil si at de på studiespesialiserende program har vurdert seg selv litt høyere i forhold til sin kompetanse i:

1. Det å planlegge trening som skal utvikle egen kropp og ivareta egen helse
2. I hvilken grad de kan bruke treningsmetoder for utholdenhetstrening

I figur 2b kan man se av søylene til yrkesforberedende program og studiespesialiserende program at det er generelt liten forskjell i hvordan de to gruppene vurderer kroppsøvingundervisningens bidrag. Analysene viste at det heller ikke var noen signifikante forskjeller på spørsmålene om kroppsøvingundervisningens rolle. Elevene på yrkesforberedende og studiespesialiserende program som deltok i spørreundersøkelsen har derfor vurdert nokså likt i forhold til i hvilken grad kroppsøvingundervisningen har bidratt til utviklingen av kompetanse innenfor de ulike kompetansemålene.

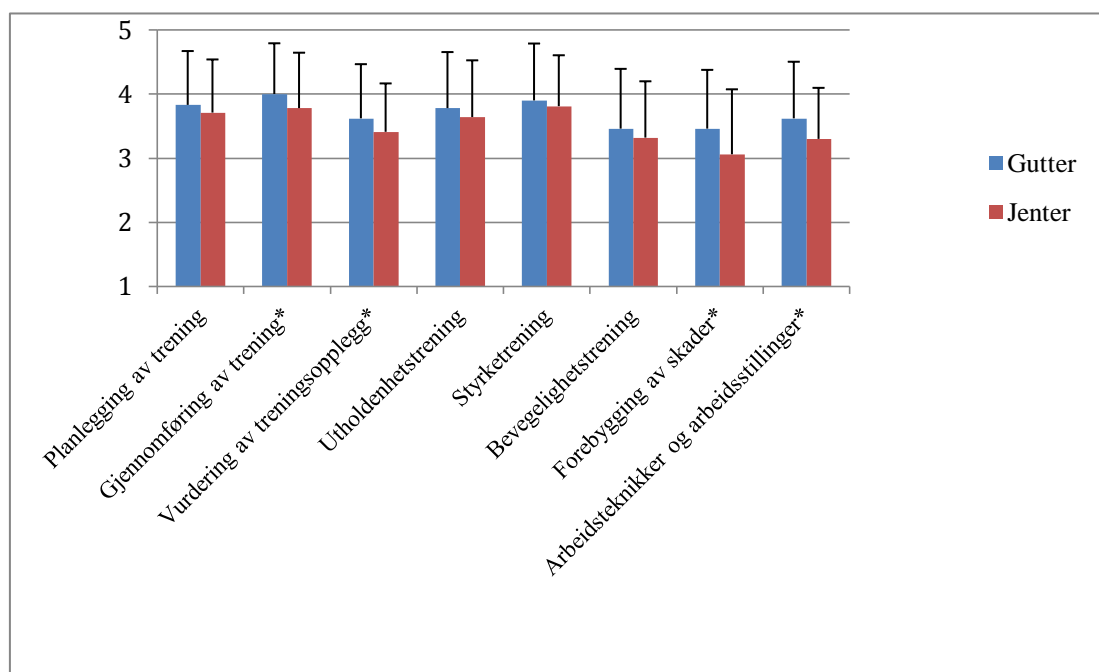

Figur 2b – Yrkesforberedende og studiespesialiserende programs vurdering av kroppsøvingundervisningens bidrag til læringsutbytte

Figur 2b viser også at på spørsmål om i hvilken grad kroppsøvningsundervisningen har bidratt til utvikling av de ulike kompetansene, ligger gjennomsnittet rundt i middels grad og i de fleste tilfellene litt under i middels grad. Spørsmålene som går på planlegging, gjennomføring og vurdering av trening ligger alle litt under i middels grad. Spørsmålene om bevegelsestrening og forebygging av skader og belastningslidelser viser samme tendens.

3.3. Kjønnsforskjeller

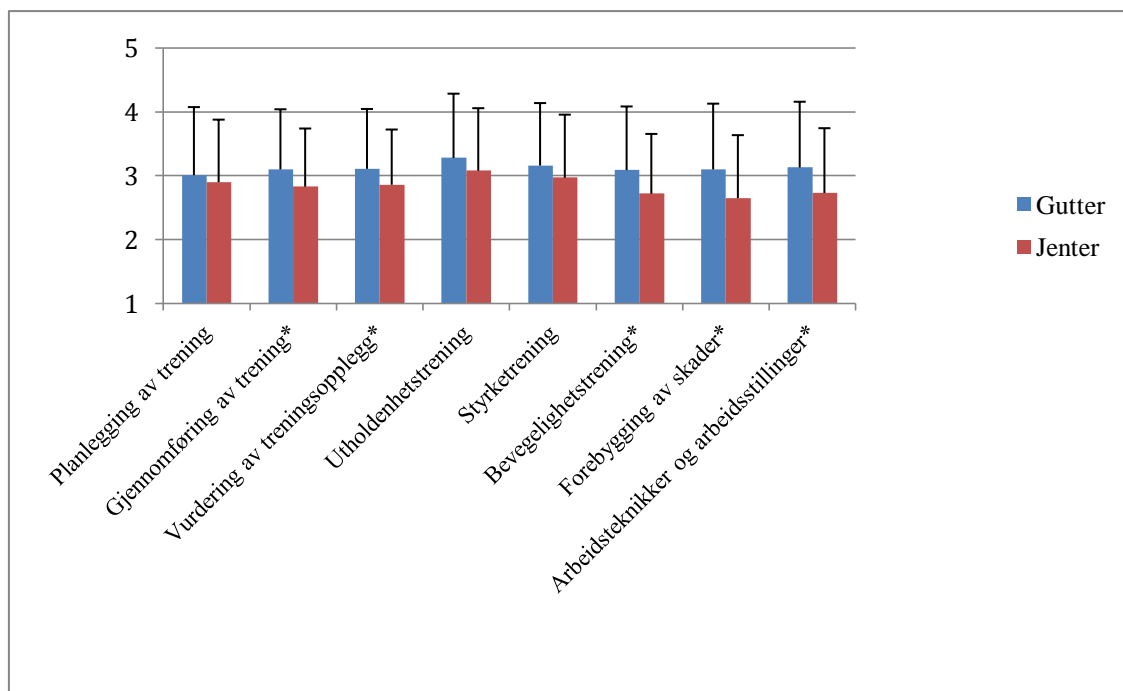
Figur 3a og 3b viser hvilke forskjeller det var mellom jenter og gutter i utvalget.

Figur 3a – Gutter og jenters egenvurdering av læringsutbytte i kroppsøving

Det var 4 signifikante funn på forskjeller mellom gutter og jenter på spørsmålene om hvordan de vurderte sin egen kompetanse, se figur 3a. Funnene viste at gutter vurderer at de i større grad enn jenter kan:

1. Gjennomføre trening som tar sikte på å utvikle egen kropp og ivareta egen helse
2. Vurdere treningsopplegg som tar sikte på å utvikle egen kropp og ivareta egen helse
3. Praktisere øvelser som kan forebygge skader og belastningslidelser
4. Gjøre greie for prinsipp for gode arbeidsteknikker og arbeidsstillinger

Figur 3b – Gutter og jenters vurdering av kroppsøvingsundervisningens bidrag til egenvurdert læringsutbytte

På spørsmålene om i hvilken grad elevene mente kroppsøvingsundervisningen hadde bidratt, var det 5 signifikante funn (se figur 3b). Guttene vurderte i større grad enn jentene at kroppsøvingsundervisningen hadde bidratt til at de kunne:

1. Gjennomføre trening for å utvikle egen kropp og ivareta egen helse
2. Vurdere treningsopplegg for å utvikle egen kropp og ivareta egen helse
3. Bruke treningsmetoder for bevegelsestrening
4. Praktisere øvelser for å forebygge skader og belastningsskader
5. Gjøre greie for gode arbeidsteknikker og arbeidsstillinger

Resultatene fra de andre spørsmålene viste ingen signifikant forskjell mellom guttenes og jentenes vurdering, men man kan se av figur 3b at det er en klar tendens til at guttenes selv vurdering er høyere enn jentenes.

4. DRØFTING

4.1. Egenvurdert kompetanse

Gjennomsnittet av bortimot alle svarene om elevenes egen vurdering av kompetanse lå på i middels grad og opp imot i stor grad. Det vil si at elevene mener at egen kompetanse er ganske god i forhold til hovedområdet, ”Trening og livsstil”. Dette hovedområdet er viktig i forhold til å gi elevene de riktige verktøyene for å danne seg en fysisk aktiv livsstil og god helse i et langt perspektiv. I den forbindelse kan elevenes svar på egenvurdert kompetanse gi en indikasjon på at elevene selv mener de har skaffet seg en del av de nødvendige verktøyene. Det kan gi en pekepinn på at formålet i kroppsøving til en viss grad oppfylles. Videre kan man se nærmere på hvordan elevene vurderer at kroppsøvingsundervisningen har bidratt til dette læringsutbyttet. Da ser man at gjennomsnittet av bortimot alle svarene lå under 3 eller under i middels grad. Man kan kanskje si at kroppsøvingen har spilt en nokså stor rolle, hvis man ser på at gjennomsnittet i første tabell ligger litt over 3, mens i andre tabell, på litt under 3. Det kan kanskje bety, i følge elevene, at kroppsøvingsundervisningen har hatt betydning for deres læring.

Kroppsøvingsundervisningen blir vurdert å ha spilt i noen grad eller i middels grad en rolle i forhold til de spesifikke målene det spørres etter. Når man ser på hvor mange ulike læringskilder elevene kommer i kontakt med, vil det kanskje være naturlig at kroppsøvingen ikke er eneste kilde som har bidratt til oppnåelse av kompetansemålene som er formulert i læreplanen i kroppsøving. Det finnes mange ulike arenaer, hvor elevene tilegner seg kunnskap og noen ganger kan det være vanskelig å skille hvor man har lært hva. Eksempel på dette kan være i forhold til spørsmålet om gjennomføring av trening for å utvikle kropp og ivareta egen helse, hvor man kanskje ikke helt greier å skille hva man egentlig lærte på trening gjennom et idrettslag eller på skolen i en kroppsøvingstime. Kanskje lærte man det samme begge plassene, eller de to ulike læringskildene, lærer og trener, utfylte hverandre. På det viset tilpasser elevene kunnskapen og skillet mellom de ulike arenaene blir ikke så klare, og av den grunn blir det vanskelig å vurdere hvilken rolle de ulike læringskildene har spilt i forhold til oppnådd kompetanse.

4.2. Forskjeller mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program

Det var relativt få forskjeller mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program, både på spørsmål om egenvurdert kompetanse og kroppsøvingens bidrag til læring. Det var ingen signifikante forskjeller mellom de to gruppene på spørsmål om kroppsøvingundervisningens bidrag til læring, noe som motsier til en viss grad gjengs oppfatning blant lærere om at det er forskjeller mellom yrkesforberedende og studieforbereende program. Dette kan være et positivt funn, ved at det kan vise at lærerne gjennomfører den samme praksisen uavhengig om det er en yrkesforberedende eller studiespesialiserende klasser de underviser i. Det kan også gi en pekepinn på at læreplanen som lærerne skal basere sin undervisning på virker som tenkt, slik at alle elevene forhåpentligvis skal avslutte vg2 med bortimot tilsvarende kompetanse innenfor kroppsøving.

Resultatet viste 2 signifikante forskjeller i forhold til planlegging av trening og treningsmetoder for utholdenhetstrening. Elever ved studiespesialiserende program vurderte seg høyere enn yrkesforberedende program på disse spørsmålene. Noen er av den oppfatning at en del elever ved studiespesialiserende program setter kroppsøving høyere enn en del elever ved yrkesforberedende programmer. En av grunnene til dette kan være at de som velger yrkesforberedende program har valgt disse typen programmer, for at de interesserer seg spesielt for yrket som programmet retter seg mot. Kroppsøving vil kanskje ikke i den sammenheng være et av fagene eleven har stor interesse for, og som han oppfatter som et fag med stor betydning for utdanningen eller yrket videre. Elever ved studiespesialiserende program føler kanskje mer at kroppsøving er på samme linje som andre fag, ved at karakteren i dette faget er like viktig for videre utdanning som andre fag, når de skal søke opptak til høyere utdanning.

4.3. Kjønnforskjeller

Det var totalt 9 signifikante forskjeller mellom kjønnene i svarene i spørreskjemaet. Alle de signifikante forskjellene viste at guttene vurderte seg selv og kroppsøvingsundervisningens bidrag høyere enn jentene. Dette kan sees i sammenheng med hva Kjønniksen m.fl. (2009) fant ut i sin langtids studie med at guttene hadde en generelt mer positiv innstilling til kroppsøving og Monge-Rojas m.fl. (2009) studie som fant at guttene hadde bedre erfaringer med kroppsøving. I disse studiene kunne kjønnforskjellene forklares ved at konkurransesport i stor grad ble vektlagt i kroppsøvingen og at dette passet guttene bedre. I forhold til kompetansemålene som spørsmålene i denne studien bygger på, er det ikke mulig å si noe om at det er vektlegging av konkurransesport i kroppsøvingsundervisningen som kan være grunnen til kjønnforskjellene. Det er ikke mulig å si noe om fordi det er opp til hver enkelt lærer om han tar i bruk konkurransesport for å gjennomføre disse kompetansemålene. Det vil også være vanskelig å si noe bestemt om at konkurranseelementet er grunnen til at jentene har vurdert kroppsøvingens bidrag til læring lavere enn guttene.

Seippel, m.fl. (2012) studie gav en indikasjon på at det var mer sannsynlig at jentene drev mer med egentrening enn guttene. Hvis jentene hadde vurdert seg høyere i forhold til spørsmålene som gikk på planlegging, gjennomføring og vurdering av trening, kunne det delvis vært med på å støtte Seippel, m.fl. (2012) funn. Det ville kanskje vært naturlig at jentene kunne mer om eller var bedre på egentrening i forhold til planlegging, gjennomføring og vurdering, hvis de drev mer med det enn guttene. Resultatene av denne studien er at det er signifikante forskjeller som viser at guttene mener de mestrer bedre enn jentene, både gjennomføring av trening og vurdering av eget treningsopplegg som tar sikte på å utvikle egen kropp og ivareta egen helse. Disse funnene samsvarer ikke helt med Seippel, m.fl. (2012) studie, hvis man kan knytte de nevnte elementene av kompetansemålet til egentrening.

Guttene vurderte høyere enn jentene på 5 spørsmål, at kroppsøvingsundervisningen hadde spilt en større rolle i forhold til oppnåelsen av målene. Det vil kanskje være logisk at guttene gir kroppsøvingen mer av æren for læringen, hvis det er slik at guttene har flere positive erfaringer med kroppsøvingen og kanskje føler at den gir mening og er viktig.

4.4. Metodekritikk

Ved å bruke spørreskjema som metode får man vite hva elevene mener og om deres egenvurdering, men metoden har sin begrensning i at dataene er selvrapporterte. Selvrapportering kan forenkle komplekse sammenhenger, noe som ikke alltid er ønskelig, og kan skape begrenset verdi for resultatene i undersøkelsen. Det vil også være en utfordring i forhold til studiens validitet og reliabilitet (Kjønniksen m.fl., 2009).

Det er ikke bare spørsmålene som er nødt til å være tydelige og bety det samme for respondentene, men også svaralternativene. En fare ved bruken av spørreskjema er å ikke ha svarkategorier som er nøyaktige nok, eller passer i forhold til hvilke meninger elevene har. En skala med 5 svarkategorier er muligens ikke dekkende nok, og optimalt burde kanskje elevene kunne satt en strek på ei linje fra 1-10 ved vurderingen, slik at de kunne vært enda mer nøyaktig. På noen spørsmål i spørreskjemaet burde det kanskje også vært en svarkategori i tillegg, vet ikke. Ulempen eller faren med å ha en slik svarkategori er at hvis de fleste svarer, vet ikke, vil man få problemer med å ta med dette spørsmålet slik som de andre spørsmålene. Det ville svekket spørreskjemaet (Haraldsen, 1999).

Spørreskjema forutsetter også at respondentene svarer ærlig på spørsmålene og ikke ”pynter” på svarene. Spesielt når man i denne undersøkelsen spør om hvordan elevene vurderer seg i forhold til ulike kompetansemål, kan det være fristende og ”pynte” til på sannheten. Selv om det i gjennomføringen så ut til at de fleste svarte seriøst på spørreundersøkelsen, kan man aldri garantere at de var helt ærlige.

En ulempe ved å bruke spørreskjema er at man får deltakernes egenopplevelse som resultat av spørreundersøkelsen, og da kan man ikke si at ”slik er det”. Det er ikke et måleinstrument, hvor man får ”fastsatte” data. Av den grunn kan det bli vanskelig å kunne generalisere eller være bastant, og man må være kritisk til dataene. Man får egentlig ikke vite hva deltakerne faktisk gjør eller i dette tilfellet faktisk har av kompetanse i kroppsøving (Thomas m.fl., 2011).

I forhold til studien må det tas hensyn til at de elevene som svarte har vært i gjennom en endring av læreplaner. Spørreskjemaet er bygd opp av kompetansemål fra Kunnskapsløftet, og det er ikke tatt noe hensyn til læreplaner som kom før Kunnskapsløftet, Reform 94 og L97. Dette kan være en feilkilde i forhold til studien, ved at læreplanene Reform 94 og L97 sitt innhold var litt annerledes.

En annen feilkilde kan være at elevene bare hadde gjennomført 1. semester av vg2, da de svarte på spørreskjemaet. Det kan bety at elevene skulle arbeide med å oppnå enkelte av kompetansemålene spesielt i siste semester, noe som vil være vanskelig å vite noe om eller ha kontroll på. Dette kan spesielt ha hatt betydning for resultatet i forhold til det generelle gjennomsnittet på egenvurdert kompetanse. Kompetansemålene fra hvert årstrinn skal, som nevnt tidligere, bygge på hverandre. Det vil si at om elevene ikke hadde arbeidet opp imot alle kompetansemålene for vg2, da de svarte på spørreskjemaet, skal de likevel ha et grunnlag fra tidligere år med kroppsøving som i noen grad oppfyller kompetansemålene.

I ettertid ser man kanskje at det ville vært en fordel i denne studien å se på elevenes karakterer opp imot elevenes selv vurdering. På denne måten ville man kunne sikret dataene bedre, og dataene ville ikke bare vært basert på elevenes egen oppfatning.

5. AVSLUTNING

Elevene vurderer læringsutbyttet i kroppsøving i middels til stor grad. Dette kan tyde på at elevene selv mener at de har en nokså høy grad av måloppnåelse i forhold til de aktuelle kompetansemålene. Det er et positivt tegn med tanke på at det er intensjonen med kroppsøvingundervisningen, og at det kan gi en indikasjon på at elevene får kroppsøvingundervisning som legger til rette for læring.

Resultatet av spørreundersøkelsen viser at det ikke er noen særlige forskjeller mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program. Dette samsvarer ikke med en gjengs oppfatning blant en del lærere i kroppsøving. Disse lærerne har en formening om at yrkesforberedende program ville komme dårligere ut i forhold til vurderingen av eget læringsutbytte og kroppsøvingundervisningen bidrag til dette læringsutbytte. Dette synspunktet kan ikke resultatet fra denne studien støtte.

Undersøkelsen viser at det er noen signifikante forskjeller mellom gutter og jenter. Disse forskjellene gikk spesielt på gjennomføring og vurdering av trening, samt skadeforebygging og arbeidsteknikker og arbeidsstillinger. Guttene vurderte i alle tilfellene sitt læringsutbytte og kroppsøvingundervisningens bidrag høyere. Disse funnene kan jamføres med Stortingsmelding nr. 31, Kvalitet i skolen - kjønnsforskjeller (2008), som opplyser at gutter har bedre karakterer i kroppsøving enn jenter. Hvis det er slik som denne studien antyder, at det er kjønnsforskjeller i kroppsøving, bør disse undersøkes nærmere. Denne studien gjør bare en forsiktig antakelse i forhold til hvorfor det er kjønnsforskjeller i egenvurdert læringsutbytte i kroppsøving, og det vil være nyttig å finne konkrete svar på hvorfor det fortsatt finnes kjønnsforskjeller i kroppsøving.

En svakhet med studien er at dataene er selvrapporterte, noe som gjør at man får vite hva elevene mener og deres oppfatning om læringsutbyttet, men ikke hva de egentlig kan og hva de gjør. Det betyr at virkeligheten kan være en annen enn den som elevene beskriver, og av den grunn må man ta visse forholdsregler i forhold til resultatet.

Et videre aspekt i denne studien, ville være å undersøke elevenes mening i forhold til hvorfor det er kjønnsforskjeller i kroppsøving. Det kunne også vært interessant å involvere lærerrollen og spurt om elevens holdninger til den. Man kunne sett på hvor stor rolle lærerens praksis hadde spilt i forhold til elevenes læringsutbytte i kroppsøving. På denne måten ville man kanskje fått sikrer og mer utfyllende data som ikke bare bygget på elevenes egen vurdering og oppfatning av læringsutbyttet i kroppsøving.

LITTERATURLISTE

Annerstedt, C. (2008). *Physical Education in Scandinavia with a focus on Sweden: a comparative perspective*. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 13, 4. 303-318.

Dowling, F. (2010). *Fysisk aktivitet og god helse i kroppsøvningsfaget: Problematisk, ikke automatisk*. I Steinsholt, K. og Pedersen Gurholt, K.: *Aktive Liv*, s.205-218. Tapir Akademiske Forlag, Trondheim.

Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet, 5.utgave*. J.W.Cappelens Forlag as, Oslo.

Haraldsen, G. (1996), *Spørreskjemametodikk etter kokebokmetoden*. Ad Notam Gyldendal, Oslo.

Johannessen, A., Tufte, P. og Kristoffersen, L. (2006). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode, 3.utgave*. Abstrakt forlag as, Oslo.

Kjønniksen, L., Fjørtoft, I. og Wold, B. (2009). "Attitude to physical education and participation in organized youth sports during adolescence related to physical activity in young adulthood: A 10-year longitudinal study". *European Physical Education Review*, nr. 2: 139-154.

Klomsten, A., Marsh, H. og Skaalvik, E. (2005). *Adolescents' Perceptions of Masculine and Feminine Values in Sport and Physical Education: A Study of Gender Differences, Sex Roles*, 52, 9/10, 625-636.

Kunnskapsdepartementet, (2012). *Læreplan i kroppsøving – Føremål*. Hentet 10.04.13 fra <http://www.udir.no/kl06/KRO1-03/Hele/Formaal/>.

Kunnskapsdepartementet, (2012). *Læreplan i kroppsøving – kompetansemål*. Hentet 10.04.13 fra <http://www.udir.no/kl06/KRO103/Kompetansemaal/?arst=1858830315&kmsn=933863872>

Kunnskapsdepartementet, (2008). *Kvalitet i skolen -Kjønnsforskjeller, st.meld.nr.31*. Hentet 18.05.13 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2007-2008/stmeld-nr-31-2007-2008-/2/3/2.html?id=516873>

Monge-Rojas, R., Garita-Arce C., Sánchez-López, M. og Colón-Ramos, U. (2009). *Barriers to and Suggestions for a healthful, Active Lifestyle as Perceived by Rural and Urban Costa Rican Adolescents*. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, vol. 41, no. 3: 152-160.

Quennerstedt, M., Öhman, M. og Eriksson, C. (2008). *Physical education in Sweden – a national evaluation, Education-line*. Hentet 20.05.13 fra <http://www.leeds.ac.uk/educol/documents/169508.pdf>

Seippel, Ø., Abebe, D. og Strandbu, Å. (2012). *Å trene, trener, har trent? En longitudinell undersøkelse av sammenhengen mellom treningsvaner i tenårene og tidlig voksen alder*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, Rapport 12/2012. Hentet 15.05.13 fra http://www.nova.no/asset/6068/1/6068_1.pdf.

Thomas, J., Nelson, J. K. og Silverman, S. J. (2011), *Research methods in physical activity, sixth edition*. Human Kinetics, United States.

Ulseth, A. B. (2007). *Mellom tradisjon og nydannelse. Analyser av fysisk aktivitet blant voksne i Norge*. University of Oslo, Institute for Sociology and Social Geography, Oslo.

Vincent, W. J. (2005). *Statistics in Kinesiology, third edition*. Human Kinetics, United States of America.

Vedlegg 1 – Informasjonsskriv til skoler

Til

.....

v/rektor

Forespørsel om å delta i spørreundersøkelse ved deres skole i forbindelse med en masteroppgave

Jeg er masterstudent i kroppsøvings- og idrettsvitenskap ved Høgskolen i Nord-Trøndelag og holder nå på med den avsluttende masteroppgaven. Temaet for oppgaven er læringsutbytte i kroppsøving, og jeg skal undersøke hva elevene selv mener de har av kunnskaper og ferdigheter i kroppsøving. Jeg er interessert i å finne ut hvilke kompetansemål elevene synes de oppfyller, og om det er forskjeller og likheter mellom yrkesforberedende og studiespesialiserende program.

For å finne ut av dette, ønsker jeg å gjennomføre en spørreundersøkelse på vg2 i flere videregående skoler. Det er ønskelig at 2 klasser fra deres skole deltar i undersøkelsen, og jeg vil personlig møte opp og dele ut spørreundersøkelsen. Den vil ta inntil 15 minutter. Klassene er tilfeldig trukket fra utvalg bestående av alle studiespesialiserende og yrkesfaglige klasser i Trøndelag. Spørsmålene i undersøkelsen bygger på kompetansemålene i kroppsøving på vg2. Idrettsfag og musikk, dans og drama er ikke inkludert i studien på grunn av at disse programmene ikke har kroppsøving som fag.

Det vil være frivillig for elevene å være med og elevene har mulighet til å trekke seg når som helst underveis, uten å måtte begrunne dette nærmere. Opplysningene er anonyme, og kan ikke spores tilbake til personen som har svart. Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt, og ingen enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i den ferdige oppgaven.

Dersom det er i orden at deres skole deltar i spørreundersøkelsen, er det fint om dere gir meg positiv tilbakemelding. Det kan gjøres ved å svare på denne e-posten. Det hadde også vært fint i så tilfelle om jeg kunne fått kontaktopplysninger til kontaktlærere for 1 klasse på barne- ungdomsarbeiderfag vg2 og 1 klasse på studiespesialisering vg2.

Hvis det er noe du lurer på kan du ringe meg på 95138874, eller sende en e-post til Eli.T.Dybfest@student.hint.no. Du kan også kontakte min veileder Idar Kristian Lyngstad ved Høgskolen i Nord-Trøndelag på telefonnummer 74022768.

Studien er ikke meldepliktig til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

Med vennlig hilsen

Eli Tollan Dybfest

7165 Oksvoll

Vedlegg 2 – Spørreskjema

Læringsutbytte i kroppsøving

Jeg er masterstudent i kroppsøvings- og idrettsvitenskap ved Høgskolen i Nord-Trøndelag og holder nå på med den avsluttende masteroppgaven. Masteroppgaven skal handle om hvilket læringsutbytte elever opplever å ha fått i kroppsøving, og for å undersøke dette er deres svar av stor betydning. Svaret føres rett inn der det bare er en svarboks, og ellers er det avkrysning med et kryss for hvert spørsmål. Det er frivillig å delta, og svarene vil bli behandlet konfidensielt og anonymt. Du kan trekke deg når som helst underveis i undersøkelsen. På forhånd tusen takk for hjelpa! ☺

1. Kjønn

Gutt

Jente

2. Hvilken studieretning går du på?

Anleggsteknikk

Helsearbeiderfag

Elenergi

Studiespesialisering

Byggteknikk

Medier og kommunikasjon

Salg, service og sikkerhet

Barne- og ungdomsarbeiderfag

Kjøretøy

Frisør

Kokk- og servitørfag

Interiør og utstillingsdesign

3. Hvor mange timer i uka trener du som oftest utenom skoletid?

(1 time definert som 60 minutters aktivitet, hvor man blir svett og andpusten)

4. Hvor mange timer av denne treningen er organisert?

(Med organisert trening menes trening organisert av klubb, lag, forening, idrettslag, samt gruppetimer på treningsstudio)

Spørsmål om kompetansemål fra hovedområdet trening og livsstil

5. I hvilken grad mener du at du kan planlegge trening som skal utvikle egen kropp og ivareta egen helse?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

6. I hvilken grad mener du at kroppsøvningsundervisningen har bidratt til at du kan planlegge trening for å utvikle egen kropp og ivareta egen helse?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

7. I hvilken grad mener du at du kan gjennomføre trening for å utvikle egen kropp og ivareta egen helse?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

8. I hvilken grad mener du at kroppsøvingsundervisningen har bidratt til at du kan gjennomføre trening som skal utvikle egen kropp og ivareta egen helse?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

9. I hvilken grad mener du at du kan vurdere eget treningsopplegg som tar sikte på å utvikle egen kropp og ivareta egen helse?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

10. I hvilken grad mener du at kroppsøvingsundervisningen har bidratt til at du kan vurdere kvaliteten på eget treningsopplegg?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

11. I hvilken grad mener du at du kan bruke treningsmetoder for utholdenhetstrening?
(Treningsmetoder her er f.eks. langkjøring, hurtig langkjøring, kortintervall, langintervall og fartslek)

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

12. I hvilken grad mener du at kroppsøvningsundervisningen har bidratt til at du kan bruke ulike treningsmetoder for utholdenhetstrening?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

13. I hvilken grad mener du at du kan bruke treningsmetoder for styrketrening?
(Treningsmetoder for styrke er f.eks. utholdende styrketrening, maksimal styrketrening, sirkeltrening, osv)

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

14. I hvilken grad mener du at kroppsøvingsundervisningen har bidratt til at du kan bruke treningsmetoder for utvikling av styrke?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

15. I hvilken grad mener du at du kan bruke treningsmetoder for bevegelsestrening?
(Treningsmetoder for bevegelse er f.eks. aktiv tøyning, passiv tøyning, stretching, osv)

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

16. I hvilken grad mener du at kroppsøvingsundervisningen har bidratt til at du kan bruke treningsmetoder for bevegelsestrening?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

17. I hvilken grad mener du at du kan praktisere øvelser som kan forebygge skader og belastningslidelser? (Øvelser her er f.eks. ulike styrkeøvelser)

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

18. I hvilken grad mener du at kroppsøvingsundervisningen har bidratt til at du kan praktisere øvelser som kan forebygge skader og belastningslidelser?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

19. I hvilken grad kan du gjøre greie for prinsipp for gode arbeidsteknikker og arbeidsstillinger? (Eksempel på prinsipp for god arbeidsteknikk eller arbeidsstilling kan f.eks. være å bøye i knærne når man løfter, ikke belaste kroppen på uheldige måter)

- I svært stor grad
- I stor grad
- I middels grad
- I liten grad
- I svært liten grad

20. I hvilken grad mener du at kroppsøvingsundervisningen har bidratt til at du kan gjøre greie for prinsipp for gode arbeidsteknikker og arbeidsstillinger?

I svært stor grad

I stor grad

I middels grad

I liten grad

I svært liten grad

Vedlegg 3 – Læreplan i kroppsøving, kompetansemål etter vg2

Trening og livsstil

Hovudområdet trening og livsstil omfattar korleis ulike aktivitetar kan påverke helsa hos den enkelte. Samanhengar mellom aktivitet og livsstil, baserte på interesser og meistring hos den einkilde, er sentrale emne på dette området. Det skal òg leggjast vekt på kunnskap, erfaring og refleksjon for å gjennomføre ulike aktivitetsformer og eigentrening som grunnlag for ein aktiv livsstil, og ta omsyn til egne og andre sine føresetnader. Korleis ein kan drive helsefremjande aktivitet og arbeide ergonomisk rett, er òg viktige emne.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- planleggje, gjennomføre og vurdere trening for å utvikle eigen kropp og ivareta eiga helse
- bruke grunnleggjande prinsipp for trening av uthald, styrke og rørsleevne
- praktisere øvingar som kan førebyggje skadar og belastningslidingar, og gjere greie for prinsipp for gode arbeidsteknikkar og arbeidsstillingar